

13. 2. 2013

Valtuustoaloite kulttuurin prosenttiperiaatteen laajentamisesta Helsingissä

Helsingin kaupungin kaikkien uusien alueiden ja merkittävien yksittäisten rakennushankkeiden investointikuluista yksi prosentti ohjataan taidehankintoihin ja muihin kulttuuriprojekteihin. Prosenttiperiaate tarkoittaa, että rakennusta tai perusparannusta suunniteltaessa prosentti budjetista varataan taiteen hankkimiseen tai taiteelliseen suunnitteluun. Siten jo suunnitteluvaiheessa voidaan ottaa huomioon taiteen käyttö rakennusten ja julkisten tilojen viihtyvyyden ja esteettisyyden lisäämiseksi.

Helsingissä Arabianranta oli ensimmäinen prosenttiperiaatetta rakennusvaiheessa kattavasti käyttänyt kaupunginosa. Esteettisyyden huomioiva periaate on tärkeä paitsi uusia asuinalueita toteutettaessa, myös silloin, kun uudistetaan jo olemassaolevia rakennuksia tai julkisia tiloja tai täydennysrakennetaan vanhoja asuinalueita. Esimerkiksi Siilitien vanhan metroaseman perusparantamiseen on sisällytetty prosentti kulttuuriin -periaate, joka tulee osaltaan lisäämään metroaseman viihtyisyyttä.

Prosentti taiteeseen ja kulttuuriin -periaate sisältyy voimassaolevaan kulttuuristrategiaan sekä Helsingin kaupungin strategiaohjelmaan vuosille 2009 - 2012, sen kohtaan "Kaupunkirakenne ja asuminen", jossa todetaan, että Helsingissä "Toteutetaan mielenkiintoisia, kauniita ja toimivia urbaaneja asuinalueita ja ympäristöjä, [mikä] sisältää toimenpidekohtana prosenttirahaperiaatteen": Uusien alueiden ja merkittävien yksittäisten rakennushankkeiden investointikuluista yksi prosentti ohjataan taidehankintoihin ja muihin kulttuuriprojekteihin (s.22)."

Taidehankintoihin tarkoitettu prosenttiperiaate on osoittautunut toimivaksi. Sen on todettu lisäävän taiteen ja kulttuurin tasa-arvoista saavutettavuutta, edistävän taidetoiminnan ja -hankintojen käyttäjälähtöisyyttä. Luonnollisesti se myös osaltaan parantaa taiteilijoiden työllistymistä ja taiteentekemisen rahoitusta. Prosenttiperiaatteen edistäminen on myös kirjattu voimassaolevaan Suomen hallitusohjelmaan.

Prosenttiperiaatteesta saatujen myönteisten kokemusten pohjalta olisi mielekästä pohtia periaatteen soveltamisen laajentamista esimerkiksi siten, että kaupungin julkisten investointien lisäksi myös yksityiset rakentajat sitoutettaisiin toteuttamaan taiteen prosenttiperiaatetta. Tämä olisi Helsingin kaupungille kannattava tapa laajentaa kulttuuriprosentin soveltamista, sillä se ei lisäisi kaupungin omia kustannuksia, mutta se nostaisi kaupungin profiilia ja lisäisi kaupungin asuinvihtyvyyttä.

Helsingissä rakennetaan lähivuosina lukuisia uusia asuinalueita, täydennysrakennetaan vanhoja sekä peruskorjataan julkisia tiloja ja rakennuksia. Myös yksityisten rakentajien sitouttaminen esim. tontinluovutuksen yhteydessä kulttuuriprosentin toteuttamiseen auttaisi toteuttamaan tavoitetta "mielenkiintoisten, kauniiden ja toimivien urbaanien asuinalueiden ja ympäristöjen" rakentamisesta.

Yksityisen rakentajan sitouttamisesta prosenttiperiaatteen toteuttamiseen on ollut kokemuksia Joensuussa, missä prosenttiperiaate oli alusta lähtien mukana suunniteltaessa Penttilänrannan asuinalueita. Prosenttiperiaatetta voitaisiin soveltaa esim. yksityisten rakennuttajien lunastaessa kaupungin maita rakennushankkeita varten. Taiteen prosenttiperiaate ei nostaisi asumiskustannuksia vapailla markkinoilla, koska prosentti budjetista olisi pois katteesta hinnan määräytyessä markkinoilla myyntihinnan eikä rakennuskustannusten mukaan.

Edellä esitetyn perusteella me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme selvitettäväksi mahdollisuutta laajentaa kulttuurin prosenttiperiaattetta Helsingissä siten, että sen toteuttamiseen sitoutettaisiin myös (erikseen sovittavat) merkittävät yksityiset projektialueet ja rakennushankkeet.

Outi Alanko-Kahiluoto (Valtuutettu, Vihreat)